

Diss. Tart.

288621

E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
RAHUSTEADUSKONN
2. nov. 1943
293.
TARTU

*Kirjasaladuse kriminaalõiguslik
kavitee*

A.A

2364

Arnold Falistu

Fastu 1943

Sisukord.

	lk.
Essõna	2
Kasutatud kirjandus	3
Lühendid	7
1. Süütegu	8
2. Süüteod isiku saladussfääri vastu	18
3. Kirjasaladuse riknemise arengulugu	28
4. Kirjasaladuse riknemise tüüpe KeS-s:	
A. Lihttüüp	38
B. Koalitseeritud tüüp	49
C. Üritüüp	54
5. Kirja avamise tuvastamine	56
6. Kirjasaladuse riknemise formaalõigus- like põhimõtteid	67
Lõppsõna	73

Ühiskond.

Præguses ühiskondlikus elus kirja osa-
tähtsus on siiallaltki suur. Keegi tehniku areng
on toonud uusi võimalusi sidepidamiseks, pole
kirjavahetus süski oma lihtsa käsitusviisi ja
kättesaadavuse tõttu vähenenud. Et kindlusta
da sejuures kirja siin puutumatust kui üht
kodaniku põhiõigustest, kohaldatakse selle
rikkumise suhtes karistus.

Kirjasaladuse rikkumise kui isikuvastase
süüteo lähem käsitus ongi näesoleva töö üles-
andeks.

Kasutatud kirjandus.

- Amtblatt* 1, 17, 51 - 1942.
- Beckert, R., *Rechtsgeschichte der Neuzeit*, Leipzig 1943.
- Bonfante, P., *Reema õiguse ajalugu*, Tartu 1930.
- Brand, S., *Der richterliche Clagspiegel*, Strassburg 1521.
- Brüning, A., „Fungstoffe“, *Berlin* 1938 (Archiv für Kriminologie, Bd. 103).
- Carpzow, B., *Practica navae imperialis Saxonicae rerum criminalium*, Wittenbergae MDCXXXV.
- Corpus Juris Civilis*, Th. Mommsen. P. Krueger, Berlini MCMXX.
- Datow, J., *Neues Verfahren zur Fixierung jodierter Fingerabdrücke*, Berlin 1942 (Archiv f. Kriminologie, Bd. 110).
- Dennstedt, H., - Veigtländer, F., *Der Nachweis von Schriftfälschungen*, Braunschweig 1906.
- Ewers, J. P. J., *Des Herzogthums Esten Ritter- und Landrecht*, Dorpat 1821.
- Гайсбергский, И. И., *Курс уголовного права, с-Пetersburg* 1890.
- Franck, R., *Das Strafgesetzbuch f. das Deutsche Reich*, Tübingen 1911.

- Freymann, H. v., Das Strafrecht der livländischen
 Ritterrechte, Dorpat 1889 (Zeitschrift f. Rechtswissenschaft IX).
- Friedlaender, A., Die Verletzung des Briefgeheimnisses, Berlin
 1896 (Zeitschrift f. d. gesamte Strafrechtswissenschaft, Bd. 16).
- Gerhard, G., Der strafrechtliche Schutz des Briefes, Karlsruhe ⁽¹⁹⁰⁵⁾ 1905.
- Grau, K., Tarvidus Uue Nahtlusseadustiku maksmapane-
 misens testid Vabariigis, Tartu 1921 (Õigus 5/6).
- Gross, H., - Höppler, G., Handbuch für Untersuchungsrichter,
 Berlin-Leipzig 1922.
- Harder, O., - Brüning, A., Die Kriminalität bei der Post, Berlin ⁽¹⁹²⁴⁾ 1924.
- Heindl, R., System u. Praxis der Dactyloskopie, Berlin-Leipzig ⁽¹⁹²⁷⁾ 1927.
- Hinüber, O. L. von, Strafrecht, allgemeiner Teil, Leipzig 1938.
- Hinüber, O. L. von - Tegtmeyer, W., Strafrecht, Allg. Teil, Leipzig 1943.
- " ——— Strafrechtsverfahrenrecht, Leipzig 1943.
- Klippel, R. von, Lehrbuch des Strafrechts, Berlin 1932.
- Klis, R., Das Strafrecht des deutschen Mittelalters, II, Wernar ⁽¹⁹³⁵⁾ 1935.
- Jõeäär, A., Kriminaalseadustik, Tallinn 1929.
- Kadari, H., Kriminaalseadustik, Tartu 1938.
- Kadešna, F., Gesundes Volksempfinden und gesetzlicher
 Grundgedanke, Berlin 1942 (Zeitschrift f. d. gesamte
 Strafrechtswissenschaft, Bd. 62).

Kromel, H., Prokuröri osavõtte erasüüdistusvajadest,
Tartu 1925 (Õigus N6).

Leesment, L., Die Verbrechen des Diebstahls und des
Raubes nach den Rechten Livlands im Mittelalter,
Tartu (Dorpat) 1931.

Liszt, Fr. von, Lehrbuch des Deutschen Strafrechts, Berlin-Leipzig 1921.

Matto, K., Kriminaalkohtupidamise seadustik, Tallinn 1939.

Messerschmidt, A., Das Reich im nationalsozialistischen Welt-
bild, Leipzig 1943.

Mommsen, Th., Römisches Staatsrecht, Bd. 2. Leipzig 1887.

Olshausen, J. v., Kommentar zum Strafgesetzbuch, Berlin 1942.

Paulus, W., Experimentelle Untersuchungen von Stempelfarben
und Schriften, Berlin 1943 (Archiv f. Kriminologie, Bd. 112).

Проблемы обвинения в преступлении 169-187.

Прямое и косвенное участие в преступлении, 109-113.

Rebane, L., Rügikohtu kriminaalosaxonna lehenesid,
Tallinn 1939.

Rügi Teateja: 1918, 1; 1929, 56, 396; 1937, 102, 832.

Saarmann, K., Uue Muktusseadustiku maksmapanemine,
Tartu 1922 (Õigus N5).

Saarmann, K., -Matto, K., Kriminaalseadustik, Tallinn 1937.

Seaduste Hagu Tkoide, 1938.

Schönke, A., Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich,
München-Berlin 1942.

Schwarz, O., Strafgesetzbuch, München-Berlin 1942.

— " — Strafprozessordnung, — " —

Stöss, E., Lehrbuch des Oesterreichischen Strafrechts,
Wien-Leipzig 1910.

Мазанкевс, Н.С., Уголовное уголовное, Прага 1922.

Tengl, U., Layenspiegel, Strassburg 1510.

Tillmanns, K., Das Eröffnen fremder Briefe nach
heutigem Strafrecht, Berlin 1905.

Zöpfl, H., Die Peinliche Gerichtsordnung Kaiser Karls V,
Leipzig-Heidelberg 1888.

7

Lückendict.

AR - Amtrichter

CC - Constitutio Criminalis Carolina

KKS - Kriminalkollisionsgesetz

KrS - Kriminalgesetz

PKS - Preussisches Kriminalgesetz

StGB - Strafgesetzbuch

StPO - Strafprozessordnung

UN - Unschuldenspruch

VNS - Verneinung des Unschuldenspruches

1. Süütegu.

Õigusliku korra alusena dev ilma vaade kajastub kehtivas normistikus. Selgemais pürajoonis teistest õigusalaadest esitab seda ilma vaatelist alust kriminaalõigus.¹ Vaadete erinevuse tõttu ajas ja kohas, on tingitud ka kriminaalõiguslike pretsedentide erinevus.

Õigematüvseks alusena Eesti kehtivale seadusele on ajakirjanduses avaldatud „Eesti kehtiva õiguse määrus“, mille §1 kohaselt kehtivad Eesti seadused ja määrused sedasi, mis 21. juunil 1940 olid jõus, kui võrd nad ei ole vastuolus Saksa riigi poolt seatud uue korraga.

Süüteona käsitleti Eesti kuni 21. juunini

¹ O. L. von Hinüber-W. Tegtmeier, Strafrecht, Allgemeiner Teil, Leipzig 1943, G. 5.

1940 tegu, mis selle nõudsoatmise ajal seadusega keelatud karistuse ähvardusel. Sarsamaal oli süüteo mõistet käsitleva sätte redaktioon seuni 1. septembrini 1935 järgmine: Eine Handlung kann nur dann mit einer Strafe belegt werden, wenn diese Strafe gesetzlich bestimmt war, bevor die Handlung begangen wurde.¹

Ettekuulaid sätteid in loomustab teatav sarnasus. Meist järeldub, et ilma reeduseta ei saa olla süütegu, ja süüteo eest määrata karistus peab fikseritud olema enne vastavat toimust. Teadud põhimõte (mellum erimes, nulla poena sine lege) oli Euroopas domineeriv liberalistlikul ajal, kus üksikisik moodustas õigustliku elu keskuse vastandina

¹ RT 1929, 56, 396 §1. — Преступники признаются деяние, воспрещенное, во время его учинения законом под страхом наказания. Н.С. Шаганцев, Уголовное положение, Рига 1922, lk. 1.

² R. Frank, Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich, Tübingen 1911, lk. 24.

Bestraft wird, wer eine Tat begeht, die das Gesetz für strafbar erklärt oder die nach dem Grundgedanken eines Strafgesetzes und nach geordnetem Volksempfinden Bestrafung verdient. Findet auf die Tat kein bestimmtes Strafgesetz unmittelbar Anwendung, so wird die Tat nach dem Gesetz bestraft, dessen Grundgedanke auf sie am besten zutrifft.¹ Seoses uue riškümiga Saksemaal, on uued põhimõtted ka kriminaalõiguse moodu- andoans kujunenud.

Vastandina varem erinevad kriminaalõiguse ülesanded, mis seisid üksikriigi kaitses

¹ A. Schönke, Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich, Ulmer-Verlag Berlin 1942, ex. 19. — Toodeus sate kehtib ka Eesti, kuid sõnastuse „nach geordnetem Volksempfinden“ asemel „einzel“, nach geordnetem Rechtsempfinden.“ Amtsblatt 51-1942, ex. 610 §1. — StGB §2 tähtsust hindab Kadrička järgnevalt: Das Deutsche Strafrecht ist damit nach einer Unterbrechung von anderthalb Jahrhunderten wieder zu der Auffassung zurückgekehrt, zu der sich alle Kodifikationen vor dem Josephinischen Strafgesetzbuch bekannt hatten. F. Kadrička, Geordnetes Volksempfinden und gesetzlicher Grundgedanke, Berlin 1942, ex. 1. (Zeitschrift f. d. gesamte Strafrechtswissenschaft, Bd. 62).

suunav. ^{Kuid} Kõikmis peab ka seaduses mitteosi-
nevale küsimustele laskma leidma. Kõikmisul
tuleb ka süs karistus kohaldada, kui vastav
seadussäte puudub, tegu aga rahva õigustunde
alusel väärib karistust. Vastupidiselt võivad
seadussätted mõnda tegu näha süütegelikuna,
mis aga rahva õigustunde alusel seda enam
pole. Sellisel korral tuleb vastav säte rakenda-
mata jätta.

Enaleogia novelli rakendamiseega ongi antud
kohtule võimalus almainitud põhimõtete teosta-
miseks s. o. nullum crimen sine poena. Õiguse
tunnetusallikana seaduse kõrval esineb rahva
terve õigustunne koos seaduse põhimõttega. Terve
rahoatunne (gesundes Volksempfinden) kui
süütegelsiu toimuse hindamise alus, pole
käsitatav laiemas mõttes s. o. iga rahvalühime
vaandena. Schonke arvates ist nicht stets ent-
scheidend, was die Mehrheit des Volkes denkt;
maßgebend sind die Anschauungen der an-
ständigen Leute, der „nicht entarteten führenden

Schichten des Volkes." Edasi tatarib Schönke: „Gewisse
 laxe Anschauungen, wie sie sich z. B. in der Zeit
 der Geldentwertung herausgebildet hatten, können
 selbst dann nicht als mit dem Volksempfinden
 in Übereinstimmung stehend betrachtet werden,
 wenn sie sich mit der Anschauung der Mehrheit
 decken sollten.“¹

Seaduse pöhimötte ülesseadmine rahwa õigus-
 tunde kõrwal peab nohtuniku subjektivesed kaalut-
 lused kõrwale leitma. Seaduse pöhimötte all mõis-
 tetakse tunnuseid in denen das Strafgesetzbuch
 die Sozialgefährlichkeit einer Tat und die Verwerflich-
 keit einer Gesinnung von einem solchen Grade sieht,

¹ A. Schönke, op. cit., S. 24 — H. Ellerserschnitt, Das
 Reich im Nationalsozialistischen Weltbild, Leipzig 1943,
 S. 68 ff.: Die Partei bildet den Kern des Volkes...
 Die zweite Aufgabe der Partei liegt darin, die Ein-
 leitlichkeit der Weltanschauung des Volkes zu be-
 wahren und zu vertiefen!...

Kern des Volkes

daß es die im Gesetz genannten konkreten Rechtsfolgen für angemessen hält. Der Richter darf aber den Gedanken eines bestimmten Strafgesetzes nicht so verallgemeinern, daß die Bindung mit dem gesetzlichen Tatbestand völlig verloren geht oder dem Willen des Gesetzgebers geradezu entgegengehandelt wird.¹

Karistatavuse eeldusena ei esine esmajoonestegu, vaid tegija sastavus teatavale tegijatiivibile, selle süütegeline meeluse avaldusvormis on süütegu. Karistus järgneb seaduse alusel, mille põhimõtet toimus kõige rohkem rüüvas. On siindlane mitut seadust rikkunud, järgneb karistus kergema seaduse alusel. Kergemat seadust ei määrata abstraktne seadustes esineva karistuste väärtus, vaid kaalutlus, milline karistus määratakse iga üksiku seaduse rikumise eest. Nüst kergemat karistust määrav seadus tuleb kohaldamiseks.

¹ J. v. Olshausen, Kommentar zum Strafgesetzbuch, Berlin 1942, Ex. 30. — A. Schönke, op. cit., Ex. 21.

Eesti sektiivad seadused ja määrused peavad keeskõlas olema Saksaa rüüpoelt seatud uue korraga. Tõhikmõtted, millised on rakendatavad saksaa kriminaalõiguses, tulevad kohaldamisele ka Eestis. Raskusi valmistab praegu veel ühkaste seisukohtade puucolumine saksaa kriminaalõiguses. Ühkeltpoelt nationaal-sotsialistlik kriminaalõigus on veel oma kujunemisjärjus. Teiselpoelt sektiüa saksaa kriminaal-

¹Die nationalsozialistische Strafrechtsreform ist allerdings noch nicht abgeschlossen (O. L. von Hinüber, Strafrecht, Allgemeiner Teil, Leipzig 1938, lk. 5). Samas teoses (lk. 10) väidab Hinüber, das völkische Strafrecht ist also ein Willensstrafrecht, kuid oma 1943. a. ilmunud õpikus: das völkische Strafrecht ist also ein Täterstrafrecht. Samuti pole Hinüber kindlalt seisukohal analogia rakendamise ulatuse suhtes 1938. a. (lk. 17) ja 1943. a. (lk. 27) ilmunud õpikuis.

õiguse kommenteerijate seisukohtad erinevad natsio-
naalsotsialistliku kriminaalõiguse printsiipidest.¹

¹ Kui Hiniiberi (vt. O.L. von Hiniiber - W. Tegtmeyer, op. cit.,
lx. 42) arvates pole karistatav igains, auf dessen
Tat die Verbrechensbeschreibung zutrifft, sondern nur
der, der außerdem dem vom Gesetz gekennzeichneten
Tätertyp entspricht, siis Schwarz kirjab: liegt der
gesetzliche Tatbestand vor, so ist der Täter strafbar,
auch wenn er dem betreffenden Tätertyp nicht entspricht.
(O. Schwarz, Strafgesetzbuch, München-Berlin 1942, lx. 16).
— StGB § 211 (jõustus 4.9.11) on taodud mõrderi kui
tegijatüübi tunnused: wer aus Mordlust... heim-
tückisch oder grausam... einen Menschen tötet.
Schöneke arvates einen Tätertyp des Mörders
gibt es nicht (op. cit., lx. 437).

2. Süüteoed isiku saladussfääri vastu.

Kriminaalõiguse eriosa käsitlesobjektiks on üksikud süüteod ja neile vastavad karistused. Eriosa ülalandes on ka üksikute teo-koostiste määramine ja nende süsteminimine. Reaktsioon käsitusel on kolase fundamentum divisionise leidmine.¹ Süsteminimisena käsitatakse tunnus peab vastama kakele nõudle:

¹ У. Я. Фойницкий, Курс уголовного права, С-Петербург 1890, кн. 1: В основании такой классификации могут быть положены различные признаки, заключающиеся или в тяжести наказания, или в составе преступного деяния, или в природе правовых норм, охраняемых уголовною угрозою. — А. Kaldari, Sisaõigustased süüteod, Tartu 1938, кн. 1.

esitens, ta peab esinema igale teoskoopilisele omasele tunnusele, teisens — tema alusel loodav süsteem peab esinema küllalolevast tunnetuseväärtusest, esinemas reas modifitseerimises.

Võttes süsteemimise alusesse karistuse, sest ta esineb iga kriminoloogilise teoskoopiaga, saame süüteguide kolmikjaotuse (raske kuritegu, kuritegu ja üleastumine). Kuid teoskoopilise seisuga ja ulatuse suhtes ei anna ta mingit selgust. Oluline tähtsus on küll sellel liigitusel protsessuaaliliseks.

Kõigi teoskoopiliste juures esineb alati elementaarse süüteosubjekt, kuid liigituse saame ainult olukordseks: erisoolifikatsioonide omavahelise ja mitteomavahelise subjektidega teoskoopilistes. Nis puutub süüteosubjektidele tunnetusse nagu süüteosubjekt, aeg, koht, leavus jne, mis pole ka need kasustatavad, sest need esinevad ikka vaid ühe või süüteguide juures.

¹ H. Kadari, op. cit., lk. 2 — U. S. Põhismõtteid, op. cit., lk. 27.

Kõige rohkem vastab fundamentum divisionis'e nõudele hüve s.o. õiguslikult teinustatud väärtus, mille kaitset kriminaalõiguslike normidega lastakse ja mille ohustamise või kahjustamisena esineb süütegu.¹ Esimoles iga teadusastise alusena, tingib ta ükkasi oma modifikaatsioonides teadusastise sisulist erinevust. Teadusastise demendid, nagu

¹ Fr. v. Liszt, Lehrbuch des Deutschen Strafrechts, Berlin und Leipzig 1921, lk. 306: Den natürlichen, heute in den wissenschaftlichen Darstellungen des Strafrechts allgemein verwendeten Einteilungsgrund des Besonderen Teiles unserer Wissenschaft bildet die Verschiedenheit des durch die Strafe geschützten, durch das Verbrechen bedrohten Rechtsgutes, also jener Interessen, die rechtlichen, und zwar strafrechtlichen, Schutz durch die Gesetzgebung genießen. — У. С. Гайничкий, op. cit., lk. 3: Признаком, наиболее ясно этого пригодным и по своей удобопознаваемости, и по наибольшей существенности его для состава какого преступного деяния, представляется объект посягательства.

süüteo objekt, tagajärg, aeg jne on kasustatavad alagruppide moodustamiseks lüve alusel kujundatud lüside püres. Osa dextrüni on läinud veelgi kaugemale, ning lüve alusel kujundatud lüsidest moodustanud üldisemaid grappe.¹ Tun-
tuim neist lügitusist on süütegude türgitus rügi, üldseuse ja üksikisiku vastu.² Mõnes on võetud

¹ U. A. Фойницкий, op. cit., lk. 3: Умее римские иеиор-
нии по этому признаку делить все преступные
деяния на ср. publicae и ср. privata, сииотрл поимому
направляются ли они против прав публичных или
частных... Французсе 1810. а. Code pénal лügitas сии-
теод contre la chose publique ja contre les particuliers
(vt. Фойницкий, op. cit., lk. 4) — Сииüтегуде кансиклү-
гитесе сисункодал асуб на Fr. v. Liszt (vt. op. cit., lk. 306).
— Русторослев сииüтегуде üлдисемат лügitуст
ei pea võimalikusс ииндате пüрыооте пииидумисе
tõtte сииüтегуде vahel (П. П. Пучеиоросев, Русское
уголовное право, Крпсев 1913, lk. 8).

² R. v. Hippel, Lehrbuch des Strafrechts, Berlin 1932, lk. 187.
— U. A. Фойницкий, op. cit., lk. 5. — H. Kandler, op. cit., lk. 3.

sün lüve valetu kandja, kellenä nüs kas süs,
 üldous nõi üksikisik esineb. Aga ka selle tügituse
 juures on raassusi, sest on hüvesid, millede kand-
 jana esineb nõi üksikisik kui ka kollektiiv.¹

Süüted üksikisiku vastu, ehk isikuvasta-
 sed süüted olustavad hüvesid, millede valetu
 kandjana esineb ainult füüsiline isik ja mille-
 sed on viimasega otseses isikulises seoses.
 Viimaste alalüksidena esinevad tapmine, keha-
 vigastamine, teotamine, vabaduse piiramine,
 saladussfääri rikkumine jne.

Süüted isiku saladussfääri vastu
 moodustavad ühe alalügi isikuvastastest
 süütegudest. Eluses on võetud sün isiku
 saladussfäär kui hüve, mida kaitsakse. Viima-
 se moodustavad kõik need feaktid, mis teada

¹ R. v. Hippel, op. cit., lk. 187: Im Grenzfall ist es daher Zweckmäßigkeitfrage, einen Deliktstatbestand so einzuordnen, daß sein Sinn und Zusammenhang möglichst klar hervortritt.

on ainult isikule endale või arvult püütud isikuteringile, ja mille teatavastegemise üle kolmandatele on ainult isikul endal otsustada.¹

Saladust iseloomustab teatav objektivne moment — asjaolu teadluseks ainult isikule, kellesse asjaolu puutub, või arvult püütud isikuteringile. Sageli on isik mitmesugustel põhjustel sunnitud oma huvides avaldama teistele endasse puutuvaid fakte, mida ta tahaks saladuses hoida. Nüüd, kui see avaldamine pändub vaid vähesema arvu isikuteringiga, ei kao sellega veel fakti kui saladuse iseloom, vaid sellega ainult laieneb saladuse sfäär teatavatele teistele isikutele, kes saavad saladuse kaasteadjaks, ilma et need õigestatud oleksid

¹R. Franke, op. cit., ex. 525: Zutreffend wird man das (Privat-)Geheimnis bestimmen können als eine wenigen Personen bekannte Tatsache, an welche sich das Interesse oder der Wille knüpft, daß sie überhaupt nicht oder doch nicht weiteren Kreisen bekannt werde.

suvaliselt seda edasi teatavaks tegema. Saladuse-
 sena ei esine enam fakt, mis teatavaks saanud
 paljudele, püramata arvule isikule, või mis on
 avaldatud tingimusi, sest ta võib saada teata-
 vaks paljudele, mt. ajalehes.

Tiisens on saladusele oluline subjektsiooni mo-
 ment - isikusse puutuv asjaolu, mis on teada ainult
 temale või ka mõnele kolmandale, kuid seejuures
 eestab isik ei soovi selle avaldamist. Seejuures
 asjaolu peab olema selline, mis puutub isikusse
 endesse, et ta selle mitteavaldamisest huvitatud
 on. Isik, kellesse asjaolu kui saladus puutub, on
 selle kui hüve kandja ja eestavalt sellele mäeldav
 na passiivsubjektina. Isik või isikud aga, sellele
 saladuse kandja fakti teatavaks teinud tingimu-
 sega, et fakti edasi ei antaks, on saladusfääri
 osalised.¹

Kui suures ulatuses saladusfäär õiguslikult
 kaitsitud hüvena esineb, olemb seadusandjast.

¹ K. Saarmann - K. Mäto, Kriminaalseadustik, Tallinn 1937,
 lk. 257 — H. Kadari, op. cit., lk. 176.

KrS-s on isiku saladusfäär kübera vaid ulatuses, kuivõrd on ta sees aega või varalise kübera.

KrS-u koheselt saladusfääri kui kübera moodustavad ainult need faktid, millede saladuses hoidmist isik soovib oma ~~al~~ või varanduse kübera, ning millede avaldamine võib ohustada nii isik kui teist. Seepärast moodustavad KrS's saladusfääri vastu suunatud süüteoed piirpõl-
se lüügi teotamine ja varavastaste süüteode vahel.
Et aga KrS-s on süstemimisalusesis võetud saladus, siis on vastavaist süüteodelest moodustatud eriline lüüx: saladuste avaldamine.

Saladusfääri kui kübera kandjana, seega

¹See on tingitud KrS-le alusesis olnud UNS-st. —
Vastandina StGB käsitleb saladuste avaldamist sõltumatult isiku au või vara ohustamisest. Kuid saladuste avaldamist käsitlevad sätted ei moodusta StGB-s omaette peatükki, vaid on paigutatud ptk.: Strafbarer Eigennutz und Verletzung fremder Geheimnisse alla. Selline paigutus on tingitud, dass sie in andere Abschnitte des StGB nicht hineinpassen. A. Schönke, op. cit., lk. 612.

ka passiivsubjektina võib esineda nii füüsiline kui ka juriidiline isik. Teinuvastaste süütegudele liiki kuulvana on saladussfäärile suunatud süüteod käsitatavad ainult niivõrra, kui saladussfääri kandjana esineb füüsiline isik. Vaadeldava süütegudele lägi elapunktus, nende püripaalsus teotamise ja varuvastaste süütegude vahel, avaldub KrS-s veel ka selles, et osa sellesse liiki kuuluvate süütegude juures esineb passiivsubjektina mitte ainult füüsiline, vaid ka juriidiline isik.¹

Teise isiku saladussfääri rikkumine võib toimuda kahel teel: a) usaldatud saladuste avaldamisena, b) saladussfääri tungimisena.²

Süüteona esinevad vastavad toimingud ainult siis, kui need ei esine õigusliku nõuuse täitmisena, samuti hädaabiks ja -seisundis eeldusel.

¹ KrS §§ 510, 511, 512.

² У. А. Фойницкая, *op. cit.*, lk. 122: Запрет разглашения обличает сведения двоякого рода: 1) узнаваемые втайне, ... и 2) узнаваемые противозаконным образом.

§ 55 käsitleb usaldatud saladuste avaldamist
 § 558-s, kui lihttüüpi. Saladuste avaldamise eri-
 tüüpidena esinevad: tööstusettevõttes rakendatava
 või rakendada kavatsitava eritöötamisviisi avalda-
 mine (§ 510), ärisaladuse avaldamine (§ 571, 572) ja
 rügi äri- või tulumaksu komisjoni saladuse lei-
 vate rügi äri- või tulumaksu komisjoni varandus-
 liku riisukorra kohta käivate teadete avaldami-
 ne (§ 573).

Saladussfääri tungimist, s.o. taise isiku sala-
 dustega mavalilist tutvumist, käsitleb § 559 kirja-
 saladuse riksumise näol.¹

¹ Usaldatud saladuse avaldamist käsitleb
 § 513 § 300 ja saladussfääri tungimist kirjasala-
 duse riksumise näol § 299.

3. Kirjasaladuse rikustumise arengulugu.

Ette ja soovide edasiandmine ühelt isikult teisele on ilma elita ja elava vahendi kaasakaita võimalik väga püratud ulatuses. Kus otsene teadetevahetamine raskesti läheb, seal asendab seda kiri. Kirja peamise puudusena esineb tema sisuga kerge tutvumise võimalus. Kuigi seda takistab ümbris, pole see siiski veel küllaldane siin puutumatuse kindlustamiseks. Väimase abinõuna esineb õigustamatu araja eemalehoidmiseks karistuse ähvardus. Tavaliselt on kriminaalseadustikus fikseeritud vastas rüü, mis määrab vastava tekoostise ja sellele järgneva karistuse.

Algneid kirja õigustamatu aramise kohta ei leidu rooma õiguses. Seal toodud sätted

käsitlevad testamendi õigustamatut avamist, millest Fr. v. Liszt piüüab järeldada, et na karistatus kirjasaaladuse rikkumine pole reema õigusele tundmata olnud.¹ Testamendi avamist käsitlevad järgmised sätted: D 9, 2, 41 *prif...* *sed et si quis tabulas testamenti apud se depositas deleverit vel pluribus praesentibus legerit...*, D 16, 3, 1, 38 *Si quis tabulas testamenti apud se depositas pluribus praesentibus legit...* Tõelised juhtumid on tegemist depositeeriga, kes testamendi kolmandate isikute juuresolekul avab. Eelasi liivame Corpus iuris civilis' est sätted: D 48, 10, 1, 5 *Si qui aperuerit vivi testamentum, legis Corneliae poena tenetur* ja D 48, 19, 38, 7 *Qui vivi testamentum aperuerit recitaverit resignaverit poena Corneliae tenetur.*² Nende sätete sihiks on testamendi kui vüümse tahtoealduse kindlustamine õigustamata avamise vastu lex

¹ Fr. v. Liszt, *op. cit.*, lk. 419.

² Corpus iuris civilis, Th. Mommsen - P. Krueger, Berolini MCMXX.

Cornelia abil. Väliselt kujutas selleaegne testament sahataholeid, mis sulutati pitsoriga.

Et Corpus iuris ei näsitle kirja (epistula, tabellae) avamist, siis on see seletatav tolleaegse kirjavoatuse viisiga. Esimes küll alates keiser Augustusest postikorraaldu cursus publicus, kullerite, säieludite ja hobuste vahetamiseks, kuud too seis ainult rügi teenistuses. Erasisi-
 siid näisid posti kasutada eritunnistuse (diploma) põhjel. Lähemal kaugusel toimus erakirja-
 de edasitoimetamine puer tabellariuse kaudu, kuna suuremale kaugusele saadetakid kirjad kaasa anti avaldusväärside tuttavatele või kaupmehele. Puer tabellariuse üle omas isand potestas dominica, kui garantü näsu täpsuse täit-
 miseks.¹ Neil põhjund puudus tarvidus eravälisil edasitoimetatavate kirjade seaduslikus kaitseks.

¹P. Bonfante, Rooma õiguse ajalugu, Tartu 1930, lk. 362.
 —Th. Mommsen, Römisches Staatsrecht, II Bd., Leipzig 1887,
 lk. 1029.

Edasises aringus käsitleb veel lex Romana
 Visigothorum testamendi acamist süüteona (lib. VIII
 tit. V): Qui viventis testamentum aut ordinationis
 quacumque scripturam contra ipsius falsaverit
 vel aperuerit voluntatem, ut falsarius iudicetur.
 Sõs kaob vaadeldav delikt suni 15-s. mitme-
 suguste nn. falsum deliktide koosseisu. Üld-
 mõistega falsum olid koratud deliktid, milli-
 sed praegu on käsitatavad pettusena, võltsimise-
 na, võõra nara riksumisena. Kuid delikt
 falsum all olid käsitatavad ka süütesed docu-
 mentide (testamendi, kirjade) suhtes. See oli tingi-
 tud abstraktsete mõistete puudumisest kes-
 aegses õiguses, kus ike mõiste all esinesid teo-
 keostised, mis praegu iseseisvatena esinevad.

¹R. His, Das Strafrecht des deutschen Mittelalters II,
 Weimar 1935, nr. 272. — Keskaegse varguse (Diebstahl) mõiste
 madu võtta vt. J. Leersment, Die Verbrechen des Diebstahls
 und des Raubes..., Tartu (Dorpat) 1931, nr. 36. — H. v. Frey-
 mann, Das Strafrecht der livländischen Ritterrechte, Dor-
 pat 1889, nr. 279 (Zeitschrift f. Rechtswissenschaft, IX).

Alates 15. s. leidub rooma ärgusest retsipeeritud
 rätteid mitmetes maaõigustes. Nü leidub "Klagspiegel"
 teises esas tülli all: Ad Corneliam de falso: Item es sein
 auch ander die in dise peen fallen / als die / die ein
 testament / verhabt haben / geraubt haben / ... falsch
 testament geschriben / ... gelesen haben mit argem list.
 Samaladine räte esineb ka "Laienspiegelis" Vsm
 falsch all: Welche Päestlich / Kaiserlich / oder ander
 besiegelt brief / oder geschrifte falsch machen...

Mastal 1532 jõustumud eec-s ei leidu otsest
 välgindit kirjasaaduse rikkumise kohta. Küll
 rõhutab artikkel 112: Item welche falsch siegel, brief,
 instrument ... machen, kuid kirjade avamist
 see artikkel ei käsita². Straestades aga art. 105, mis ihvar-

¹A. Friedlaender, Die Verletzung des Briefgeheimnisses,
 Berlin 1896, lk. 756 (Zeitschrift f. d. gesamte Strafrechts-
 wissenschaft, Bd. 16.) — S. Brand, Der richterliche Klagspiegel,
 Strassburg 1521, Bl. CXLI. — U. Tengl, Layenspiegel, Strassburg
 1510, lk. LXXV.

²H. Zoepfl, Die Peinliche Gerichtsordnung Kaiser Karls V., Leipzig-
 Heidelberg 1888, lk. 97.

dab ka siis karistusega, kui inn was peinlichen
 fellen oder verurteilungen, die peinlichen straff inn
 disen nachfolgenden articeln nit gesetzet oder genug-
 sam erkert oder verstendig wer..., tuluss järekla-
 da, et eee käsitab kirjasaaladuse rikkumist
 süüteona.¹ Edasine sassa kriminaalõiguse
 areng toimub peamiselt eee alusel, sest väma-
 nes on teadud nii üksikud süüteod, kui ka
 teokoostise üldilemendid.

Teatud eee noostas Benedict Carpzow 1635.a.
 tolleaegse sassa kriminaalõiguse kommenteeritud
 käsitluse („Practica novae imperialis Saxonica rerum
 criminalium“).² Väimase tähtsus seisneb selles, et
 tema kaudu leiab kirjasaaladuse rikkumist
 käsitlev säte allikmaterjalina rakendamist praegusel
 Eesti territooriumil (Eestimaa oras). ^{ellamitud}
 Löö quaestio XLIII oli alusesks Eesti süütl- ja maacõiguse
 (s.r. 29.t)

¹ A. Friedlaender, op. cit., lk 756.

² Vt. B. Carpzow, Practica novae imperialis Saxonicae rerum criminalium, Wittebergae MDCXXXV.

art. 3-^{le}: Es begehen auch diejenigen ein Falsch,
welche ihre Namen betrieglich und gefährlich
ändern oder verleugnen... dann auch die falsche
Verschreibungen, Siegelbriefe, Instrumente, Rechnungen,
Bücher, Testamente machen... die anderer Leute Briefe
eröffnen oder unter schlagen...

'*eluatavasti trüüvisea tõttu on Eesti riiglik- ja
linnaõiguse vastava artikli allikana märgitud
Carpzowi töö quæstio X^{II} (De poenis Usurariae privati-
tatis. ^{Tigelikult} quæstio X^{III} (De falsi Crimine) käsitleb nn.
falsum delictide hulka kuuluvaid teo kasstisi.
Vt. f. P. J. Erkers, Des Herzogthums Ehsten Ritter- und
Land- Rechte, Dorpat 1821, lk. 440 ja B. Carpzow, op. cit.,
p. II, lk. 458 ja 475. — Sünnikolal olgu mainitud, et
nõrja avamine kui süütegu puudub kestvaegses
Tallinna linnaõiguses (vt. f. J. v. Bunge - C. O. v. elladai,
Quellen des Rivaler Stadtrichts, Dorpat 1842), samuti
ka Rõa linnaõiguses (vt. F. Schulenburg, Das mittel-
alterliche Strafrecht der Stadt Riga, Ellarburg 1933).*

Lõpliku laenukse praegu kehtiva õiguse mõttes toob Preisi maaõigus 1794.a., mis kirjade omavolilist avamist eraisiku poolt karistas. Ühtlasi leiab vastav sätte edasist rakendamist partikulaarõigustes, millised kõrvaldasid Preisi 1851.a. kriminaalseadustik, kui ühtlane seadustik Põhja-Saksas. Selle §280 alusel karistatakse: *Wer versiegelte Briefe oder andere versiegelte Urkunden... eröffnet.*¹ Põhja-Saksa Liidu loomuga 1867.a. oli vajadus ühtlase kriminaalseadustiku järele, vastavalt rüüripäeva ja liidu otsusele keostati eelnõu Preisi 1851a. kriminaalseadustiku alusel.² Eelnõu valmis 1869.a. ja jõustus 1871.a. (Reichsstrafgesetzbuch). Seadustiku §299 omab

¹ Võrdlusis olgu toodud, et VNS §2097 nägi samas sättes peale võõra kirja avamise veel kapi, kasti avamist. Alles RNS §137 (samuti VNS §542) käsitleb ainult kirja avamist. H. A. Goussin, op.cit., lk. 122.

² E. Gerhard, Der strafrechtliche Schutz des Briefes, Karlsruhe i. B. 1905, lk. 7.

järgmise sisse: Wer einen verschlossenen Brief, oder eine andere verschlossene Urkunde, die nicht zu seiner Kenntnisaufnahme bestimmt ist, vorsätzlich und unbefugterweise eröffnet, wird mit Geldstrafe oder mit Gefängnis bis zu drei Monaten bestraft. Die Verfolgung tritt nur auf Antrag ein.

Iseseisumise algusega retsipeeriti Eesti 9. nov. 1918. a. seadusega Venemaal 1917. a. 24. oktoobri nähtinud seadused.¹ Kõrs muude seadustega retsipeeriti ka nähtinud kriminaalseadused. Et jõustunud seadusi oli kolm (VNS, RNS ja UNS), siis tekitas see raskusi ühtlase õigusmääratamise suhtes.² Sellest tingituna avaldas Õiguskogu 1921. a. soovi, et Vene 1903. a. kriminaalseadustik ümber töötataks ja avaldataks eesti keeles.

¹ RT 1918, 1: Ajutised administratiivseadused.

² K. Grau, Tarvidus Uue Nuktlusseadustiku maksmapanemiseks Eesti Vabariigis, Tartu 1921. — K. Saarman, Uue Nuktlusseadustiku maksmapanemine, Tartu 1922 (Õigus N 5).

Rügiinagu seovi kohaselt moodustas Valariigi
 Valitsus komisjoni, kelle töö tulemusena valmis
 eelnõu 1925.a. Peale mitmeaeguseid parandusi ja
 täiendusi võeti eelnõu 1929.a. Rügiinagu poolt vastu
 ja jõustus 1. veebruaril 1935 koostiste kriminaal-
 tsüüli seadustega.

Kirjasaladusest käsitleva rätte allikaks KRS-
 on UNB §542. Seejuures raskendatakse KRS sanktsioon-
 era ja väljend: „сему виновному не поделенным
 наказанию как за оскорбление“ jäeti välja KRS §60
 lõttu!

¹ A. Jõeäär, Kriminaalseadustik, Tallinn 1929,
 lk. 102. — Arvestades kirjasaladuse tähtsust, fik-
 seris ka end. Põhiseaduse §16 viimase puutuma-
 tust. SK I köide 1938, lk. 11.

4. Kirjasaladuse rikkumise tüüpe

Krs-s.

A. Lihttüüp. Krs § 509 ähvardab nariotusega seda, kes on süüdlane „teadvalt võõra kirja, telegrammi või muu paberi emavõlilises avamises.“ Kirjasaladuse rikkumise kui süüteo moodustab võõra kirja (laiemas mõttes, kolmavana ka telegrammi või muu kirjajätku sisaldava paberi) emavõlilise avamine.¹

Aga selgub Krs 509 viimase lõike rõnastusest, üldab vastav süütegu kirja avamist, mitte aga sellega tutvumist. Sellest järeldub, et süüteoobjektiks saab olla suletud kiri. Võrreldes Krs § 509-^s ja StGB § 299 teadud rõnastust: Wer einen

¹ H. Hoedari, op. cit., lk. 185 — K. Saarman — K. Matto, op. cit., lk. 257.

verschlossenen Brief oder eine andere verschlossene Urkunde ..., süs liame teatava sarnasuse ses mõttes, et peale kirja kulab ka StGB muude paberite arvamist. „Verschlossene Urkunde“ auctes on asutud rassa juritide poolt seisukohale, et selle all tuleb mõista igat kirjelineku paberit ja ka telegrammi, mitte aga StGB § 267 erinevat süüteo objekt (Urkunde).

Süüteo objekt on kiri, mis KrS-s ei esine postikorralduse mõttes, sest vastav säte kehtseb ka neid kirju, millised postiga üldse rasku ei peente, vaid peht eraviisiliselt edasi toimetatase.

Kirja mõiste kohta antud definitioonis rōhutatarese mõttevõlgendi edastandmist:
 „Epistolas esse tabulas notis quibusdam ita

¹K. Tillmanns, Das Eröffnen fremder Briefe nach heutigem Strafrecht, Berlin 1905, lk. 11. — O. Schwarz, op. cit., lk. 498. Dabei ist Urkunde nicht im Sinne des § 267 zu nehmen, sondern i. S. eines jeden beliebigen Schriftstücks.

instructas, ut ei ad quem dirigantur, mentem auctoris aperiant," „Allgemein ist Brief auf irgend eine Art schriftlich niedergelegte Gedankenausprägung, deren Kenntnissnahme für irgend einen anderen bestimmt ist," „Brief ist eine an Stelle d. mündlichen Verkehrs tretende schriftliche Mitteilung..."¹ Eesti Posti-määrustik ei anna kirja mõistet, vaid rahulab kirja välise kuju suhtes kui kinnikleebitud ümbrisse, milline peab vastama määrustikus toodud mõõduühikule.²

Späraevase elu vearames mõistatuse kirja all igat kirjalisiku teadet, mille koosseisu kuulub: mõtteväljend, objektivne kuva ja adressaat.

ellõtteväljendi rüü võib igasugune olla. ta võib

¹ G. Gerhard, op. cit., lk. 17. — O. Schwarz, op. cit., lk. 492.

² RT 1937, 102, 832, 518: Kirjade suhtes ei ole mingit tingimust kuva või kinnindamisvõõsi kohta, peale annaga ümbrise kohta käiva nõude... See-pärast kirja soovitatavaks väliseks kujaks on kinnikleebitud ümbris.

üldtuntud või tundmatu olla, sisaldada fante
 või sündmuste kirjeldusi, arendada teaduslikke
 või kunstilisi ideid. Kirjaliku norminõude tõttu
 tulevad mõtted esitada objektühesel kujul. See-
 guures pole oluline, millised tähed või keel, elav
 või elutu, tarvitamist leiab. Samuti tähtsusetu on
 mõtete fissioonuse viis: käsikirsi, mehaaniline
 või keemiline paljundamine. Ei pruugi ka kirja-
 tähed nähtavad olla, need võivad vastupidiselt
 olla s.o. kirjutatud sümpatetilise tindiga. Ka
 piltkirja kasutamine on võimalik. Oluline pole see-
 guures aine millele kirjutati: paber, nahk, pürgament.

Lõpus on kirjalik jagäruvase aruseama järgi
 oluline saaja - aadressat. Aadressandi määril-
 lus pole aga oluline. Ta võib kirjal märgitud
 olla, kuid võib ka suuliselt määritletud saada.
 nt. kässijalg võib kirja selleks määratud isi-
 kule. Jao edasi pole kirja mõiste oluline, et vastas
 objektüvne teade aadressandil käes oleks, vaid
 kirja mõiste on tennimud vastavale kirjalikule
 teadaandele momendist, kui saaja tahe on

dokumenteeritud — vastav teade peab kui kiri
adressaadini jõudma. Postinduse mõttes tekitab
kirja mõiste kirjetele andmisega.

Tuleb tähele panna veel „muru paberi“ ja
„telegrammi“ vastakirjutuse kirjasaaduse rühmitusel.
Telegramm, kui telegraafi teel edasiantav teade,
kuulub kirja kui üldisema mõiste alla, sest ka
süü saab adressaat teada kui suletud teate, mis
vastab kirja tunnustele. Telegrammi erinevus kirjast
seisab tema suuremas lühenisuuruses. „Muru
paber“ vastavalt Kr 55509 mõtte peab sisalda-
ma samu tunnuseid, mis olid kirjal olulised.
Ka „muru paber“ peab sisaldama mõttevägijendit,
kirjalikus vormis. Saates tüüja ümbrise, mis
peab tähtsustama mingit eitavaat või jaatavat
asjaolu, ei ütle kõrvalkirjale midagi, küll on
ta mõtteväljenduses saajale. Seda saaja seis-

¹ A. Friedlaender, op. cit., lk. 776. — End. Austria
kriminaalprokuratuur käsitleb „muru paberina“ ainult
selliseid mis „unter Siegel“ olid. Vt. E. Steass, Lehrbuch des
österreichischen Strafrechts, Wien u. Leipzig 1910, lk. 286.

kohalt en kirjaga tegemist, kolmanda isiku
sasi kohalt, muu paberiga?

Kiri süüteoobjektina üldab sulatud olekut. Kuidas
aga võime kirja sulatuna vaadelda? ¹ Abstraktselt
vaadelduna on kiri sulatud, kui tema sisuga
tutvumiseks on vajalik sulgemisvahendi kõrval-
damine. On laltine kiri asetatud lukustatud
salkisse, kappi, süs vastava salki; kapi ava-
mine on käsitatav küll süüteona, mitte aga
kirjasaladuse rikkumisena. Sest Kr 5 § 509 rõhutab
sulatud kirja avamist, mitte aga kirja loim-
vahendiammist.

Kirja sulges vahend peab olema „Briefver-
schluß“, s. o. kiri peab vastavalt tema lüsilusele

¹ Sulatud kirja mõiste kohta vt. Правительственный
Вестник № 169-1871, Распоряжение министра внутрен-
них дел по почтовой части. Ст. 1: Закрытым писемным
считается один или несколько листов бумаги
кувертованных, запечатанных или заклеенных, или
вложенных в особую бумажную оболочку, клепанки
которой приклеены или припечатаны.

mingi ümbriku sees olema. Sulgev valend peab, kas kirja tekstisega moodustama terviseu, või siis ise isisvalt kirjatexti ümbritema. Sulgemisvalendina on kasutatav pitseerimine, lüümine, kinnitõmbemine ja plombeerimine. Sulatuna ei esine kinnimurtud kiri!

Suletud kiri tähendab tema sulgija sulgemistakte teonolust. On aga kiri näõriga kinni seotud, siis tekib küsimus, kas selline sidumine on mõeldud selles, et kirjas leiduvad esemed kaotsi ei lähes, või kirja sõnu salajasõnades võraste vastu. Esimest süsukolta ei oca võimalda sulgemisena kriminaalõiguslikus mõttes, sest juba

'Der Verschluss brauchet nicht ein kunstgerechter sein, aber er muß ein Verschluss sein, der sich als definitiven Verschluss charakterisiert, d. h. so beschaffen ist; daß in thesi eine Eröffnung nicht mehr einen Wiederverschluss durch dasselbe Verschlussmittel in derselben Verschlussweise zuläßt.
 v. K. Tillmanns, op. cit., lk. 13.

nõrk ise võimaldab enese lahtisõnastamist ilma
 rikkumiseta. On aga nõrk sõlmitud ja pitsuritud,
 süs on sellega isiku sulgemistale isile tõstetud,
 ning kirja tuleb vaadelda suletuna. Suletuna
 on stasitatu ka selline kiri, mille sulgev valend
 küll rikutud on, kuid kirja sisuga vaba tut-
 tumine on süsisi val tassitatu.

Süütesubjektina on stasitatu iga süüdi-
 vusväimeline isik, kes pole ajustatud tutvuma
 kirja sisuga selle avamise hetkel. Süüline toimus
 seisneb kirja avamises. Väimasena võib vaadelda
 kaht lüksi tegevust:

- 1) Kirja sulgeva valendi eemaldamine, nt. ümbriks
 rebitakse lahti.
- 2) Sulgev valend jääb terveks, aga kirja tekst
 võetakse erilise võttega välja. Seejuures läbiuulgu-
 mine ei esine kirja avamisena.

Avamine on lõppenud, kui sulgev valend on
 muutanud illusoorseks s.o. kirja sisuga tutvumine
 on võimalik. Kirja avamise kui süütes juures
 pole oluline selle sisuga tutvumine, ning seetõttu võib

avajana esineda ka kirjaavamatute isik.

Etteantsetes õigustatud isik järeldub kirjal esinevast aadressist. Aadressaat võib määrateldud saada ka konkreetsest olustikust, kiri antakse esindajale üle.¹ Teatud ulatuses on õigustatud kirja avama ka saatja. Saatja õigus kirja avamiseks lõppeb selle üleminekuaga aadressaadi valdusse. On kiri aga aadressaadi valduses, s.o. kas kirjavahetis või esindaja käes, siis püüdnud saatjal selle avamisõigus. Täpni siis, kui saatja näeb aadressaadi loomal inese poolt saaditud kirja avamatult. Saadab aga aadressaat kirja mõningail põhjustil saatjale tagasi, siis avamiseks õigustatud letx saabub analoogiliselt varem-mäi-nitule. Saadetakse üks kiri teise sees, siis ei oma esmakirja saaja avamisõigust teise kirja audtes, vaid see kuulub nüümasse aadressaadile.² On saat-

¹ H. C. Шаганцев, op. cit., lk. 119: ... или носящая какой-либо другой признак таковой принадлежности.

² E. Gerhard, op. cit., lk. 27.

ja korraldusi teinud kirjal selle avamise aja ja koha suhtes, siis selle nõude mittetäitmine ei tee asajat (sellis õigustatud) süüdlasena kriminaalõiguslikus mõttes. Nü näitena märksus kirjal „Isiklikult saada“ ei kohusta adressaati seala isiklikult tegema. Leitakse mõnes arhüvis suletud kirju, siis need isinud, kes on õigustatud teötama selles arhüvis, on ühtlasi õigustatud neid kirju avama. Adressaati seal enam pole, selle eest arhüvi omanik resp. juhataja on avamises õigustatud. Endes loe arhüvi materjalidega tutvumises, on ühtlasi ka väiniv luba tutvumises vastavate kirjadega menne avamise näol.¹

Süütsarvataouse uldusena esineb tahtlus. Süüdlane peab evima kujutlust, et ta avab vöörast kirja.²

Maristus: arest mitte üle kolme kuu või

¹ G. Gerhard, op. cit., lk. 27.

² Samuti ka StGB §299 tekoostises.

rahatrahu mitte üle kolmesaja marga.¹

¹U N S § 542 I teise karistusmäär oli arest mitte üle ühe kuu või rahatrahu mitte üle saja rubla.
 — KriS-² esinevad karistused kroonides on kehtivad marrades (elmts blatt 17-1942: Määrus ajutise õigusemõistmise teostamise kohta... § 7).

B. Kvalifitseeritud tüüp. Kvalifitseeritud tüübina esineb kirjasaaduse raskumise, kui süüdlane avaldas avaldatud kirjas sisalduva teate, mis võis laimata isikut sellesse see teade punktis. Seda kvalifitseeritud tüübi tunnus on kirjas esineva teate avaldamine ja avaldatud teate laimamise võimalus.

Avaldamine on toimus, millega kirjas esinev teade viiakse kolmanda isiku teadvusse. Et il ei ole olnud (suuliselt, kirjalikult) pole oluline. Ka on avaldamine võimalik kirja sisu ette näitamise teel kolmandale.

Täise nõudena esineb avaldatud teate laimamise võimalus. KrS-s esineb süüdistatuna teotamine, kui süütegur teise isiku su, kõõbla vääruse vastu. Tema alalüksidena esinevad euhäänamine ja laimamine. Euhäänamine KrS-u järgi on teise isiku teotamine väimast läbiastava nohtlemise või avaldusega.¹

¹H. Saarmann-K. Ellatto, op. cit., lk. 249.

Laimamine on teist isikult lähestava asjaolu avaldamine teise isiku juures- või äraolekul, tingimusi, kus see võib teatavaks saada päljudele! Kas see juures lähestava asjaolu oli tõeliselt aset leidnud või mitte, ei oma tähtsust. Igarugune teist isikult lähestava asjaolu avaldamine on KR.S-u kohaselt käsitletav süüteona — laimamisena, vaatamata sellele, kas avaldus tõel vastab või mitte.² Avaldamise sisusis peab olema faast,

¹ StGB-s esineb üldmõistena Belidigung, mille alla lügid on: 1) Einfache Belidigung, misline on rünne isiku aule durch vorsätzliche, rechtswidrige Kundgebung der Ehrachtung oder Ehrverachtung; 2) üble Nachrede s.o. Mitteilung der tatsächlichen Grundlage, die andere zur Ehrverachtung veranlassen kann; 3) Verleumdung, misline esineb esbrüst, et rün die behauptete oder verbreitete Tatsache eine unwahre und die Behauptung oder Verbreitung selbst wider besseres Wissen erfolgt sein/muss. A. Schöndel, op. cit., lk 403ff.

² Avalduse ebatõelisust laimamisel rõhustab K. Saarman - K. Ellatto, op. cit., lk. 252. — H. Kadari, op. cit., lk. 159

teade kui ajas ja ruumis konkreetne sündmus, milline esitatakse kui teisest isikust sõltuvat, temaga seoses olevat sündmust. Ei ole käsitatav ajaolu avaldamisena avaldused, mille sisuks on taise isiku otsene illolemustamine, hinnangud ja arvamused tema isiku üle. Ajajõlu avaldamisena ei esine arvamused, et isik lähemas või kaugemas tulevisus teataval viisil käitub või end kohelda lasseb, sest ajaolu peab esitama kui minevikus või olevikus antut (M. et en petis). Arvamused tuleviku kohta võivad aga esineda aukaavamisena.

Avaldatud ajaolu peab tõelisena mõeldas olema. See sõltub aja esnätt sellest, kellele seda ajaolu esitatakse ja kas side antud ajaolu ja avalduses mõeldud isiku vahel on tõelisena mõeldav või mitte, sest alles sellist oleeb, kas ajaolu on teisest isikust läbitav või mitte. Käsitava ajaolu

¹J. Rebane, Rügikotte kriminaalosa konna lohenleid, Tallinn 1939, lk. 167. — K. Saarman - K. Matto, op. cit., lk. 252.

hinnang sõltub nõusolekust tingimustest, eriti aga isikust kellele antud fakte omistatakse, sest ta peab olema sõltvalt lubamatu just selle isiku seisukohalt. Puale kutse, sõtsiaalsete positiivoni oleub see suurel määral isiku psühhofüüsilisest seisundist. elyöolu, mis eseneb lähestuvana vaimsetl terode isikule, ei tarvitse seda olla vaimuhaigele. Tõpurs, kas asjalo on käsitatav antud isikut lähistavana, oleub see sellest kas seoses selle isikuga on asjalo mõeldao tõelisena või mitte. Kui asjalo pole usutav eltäendatud mõttes, siis ei saa ta see olla teist isikut lähistav, sest ta pole siis käsitatav teise isiku sõltla väljendusena.

Ei ole nõutav, et arealduse sisuss oleat asjalu oleub täpselt kirjeldatud, samuti pole nõutav aja ja koha määrimine, kunas ja kus sündmus aset leidis. Küllalt on, kui arealdus on täden-

¹H. Kadari, op. cit., lk. 162 — Vastupidisel seisukohal Rüginkohtu kriminaalosaand. J. Rebane, op. cit., lk. 167.

dusest, mõttelt en teiselt isikule asjaolu emistav ja sellena usutav üldaloolud mõtte.

Ladumõistele on veel oluline, et avaldus liigses astet tingimuses, kus ta sisu võib saada teatavaks paljudele. Pole nõutav, et avaldusega pöördutaks otseselt kolmandate poole, vaid küllalt on, kui avaldusega vastav peast nende teadmesse viidud. Avaldamine võib toimuda suuliselt või kirjalikult, olenemata laimatu juuresolekust.

U NS § 509 teise lõike kohaselt karistatakse süüdistatavat, kes avaldas teate, mida ta vääralt kirja avaldamisel seeri ja milline väis laimata isikut selle kohta ta väis. Sellest järeldub, et karistatavuse ulduses on laimamise kui ohu saabumise võimalus, mitte oga selle saabumine, mis iseenda süü teona on käsitatav.

Karistus: vangimaja mitte üle kuu suu!

U NS § 542 II lõike karistusmäär: arest või rahatrako mitte üle 500 rubla.

C. Eriteüüp. Kirjasaladuse riksumise kui isiku-
vastase süüteo eriteüübi moodustab teenistusala-
süütegu kirjasaladuse vastu. Süüteosubjektina
esineb posti-telegraafi-telefoni asutuse teenija, kes
omavalitsuse tõuksel: 1) lõvitas, eargas või omastas
postikirjavahetuse või telegrammi, või pidas sinni-
selle kolasisuatusi või väljandmise;

- 2) moonutas postikirjavahetuse või telegrammi sisu;
- 3) avaldas või andis teada telegrammi, sinni-
kirjavahetuse või telefonisõne sisu, olgugi pärast teeni-
tusest lahkumist neis asutustes, või andis reesuguse
telegrammi või kirjavahetuse teadvalt mittevastava-
le isikule, sihiga tutvustada teada nende sisuga;
- 4) tegi lahti postikirjavahetuse või telegrammi.¹

Teenistusala-
süütegu objektina on käsitatav
üksnes selline kiri, mis posti kaudu liigleb.
Vastavalt posti eeskirjadele peavad sellised kir-
jad vastama teatavale vorminõudele. Saadetakse

¹ K. Seearmann - H. Ellatto, op. cit., lk. 348.

kinnine tühi ümbrin, kuulub ta isegi kinnise
 kirjavahetuse alla. Kiri postinduse mõttes tekitab
 tema kuulamisega posti valdusse, mis toimub
 kas vastava postiametniku kätte andmisega
 või postkasti heitmisega, ja kestab kuni adre-
 ssiaadi kätte jõudmiseni. Taktiselt jääb, kas
 kr. 5640 kirja resp. telegrammi aegamine on mõeldud
 koos sise tutvumisega või mitte!

K. Saarmann-K. Ollatto, op. cit., lk. 348. — Ka 589B-s
 on väideldud, kas teenistusalast süütegu kirjasala-
 duse vastu ~~si~~ siäsitada koos sise tutvumisega või
 ilma. O. Schwarz, op. cit., lk. 563.

5. Kirja avamise tuvastamine.

Iga süüte puhul on karistuse rakendamise eeldusesis konkreetse teokasuse põhjustamine süüdlase poolt.¹ Kirjasseladuse rikkumine kui süüteo-koostis eeldab kirja avamist. Mõid tunnuseid, millele olemasolul võib järeldada kirja avamist, aitavad selgitada mitmesugused rakendustea-dused nagu keemia, füüsika.

Süüteo objektis s.o. kirja avamistunnuste selgita-misel pööratakse esmaspoones tähelepanu tema välispinnale (ümbriskule). Formaalset toimub kirja avamine selliselt, et sulgemissuht kas veaurus või niiske filterpaberi all hoitakse. Süütsuse mõ-

¹ Juurelleja ülesandeks on sejuures vastuse leid-mine järgmistele küsimustele: quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando? H. Gross- & Köpfer, Hand-buch für Untersuchungsrichter, München-Berlin-Lipzig 1922, lk. 177.

jul. lühim lahusus ja ümbris avaneb. Pole saadja
 veel küllalt loolialt kirja nimmi kleepimud, süs
 selline avamine on lihtsamad. On visuga tutu-
 netud, järgneb ümbrise uuesti sulgemine. Selli-
 selt avatud ^{ümbrisel} asinestel aga nüsuse mõjul
 tekkinud tunnused. Ümbrise pind see mõjul
 onab tummi välimuse ja lainelise kirja, võrreldes
 kirja omu esaga. Teist näi tuncel sellal kohal,
 kui nende värvaine mes lahusus, on laialivalgu-
 nud näi isegi ümbrise sisepinnani tunginud.
 Suuresna nüsuse mõjul ümbrise vooder
 (tavaliselt südpaberist) annab värvi, mille lai-
 gud nü ümbrise sisepinnal kui ka kirja tekstil
 esineda võivad. Ka kirja tekst võib laiali-
 valgunud olla nüsuse tõttu, eriti nal süs, kui
 on kasutatud keemilist pleuatsit või snglt.
 lahusustest tisti (nigrosiin).¹

On avamine toimunud sulitud pinna
 laktirektsiooni tal sellesse vüdüd terava valendi

¹ O. Haerder - A. Brüning, Die Kriminalität bei der Post,
 Berlin 1924, lk. 71.

(noe) abil, siis puuduvad eelmainitud tunnused. Vaadeldes ümbriku serva mikroskoobi all, leiame tema küljes paberi ja lümi osi, millised on alispinnalt lahti rebenenud. Ka võib täheldada rebendeid ümbriku klapi (Verseblusklappe).

Ülesti sulgemine toimub kas endise lümi-kihi niisutamise teel, või kui selle mõju vähenenud, uue lümi korra asetamisega ümbrikule. Sulatud pinna läbi valgustamisel uus lümi kiht esineb tumedana ja loigulisena, kusjuures lümi laine võib leiduda ümbriku ka välgaspool sulgemispinda. Teiskordne sulgemine ei õnnestu peaaegu kunagi algupeeraselt s.o. kleppindode täpselt endises ulatuses kattumises, vaid endise kleppjoone kõrval tekib teiskordne kleppjoon. Paremalt seismisel annab kirja tekst oma happelisuse tõttu ümbriku sisepinnaale koopia, mis niisutatult karmeli lakuga või pildistatult filtrite abil on nearto-
lambi all eraldatav. Ei vasta saadud pilt teksti pildile, tuleb järelleluda teksti ümberpaigutamist ümbriku

Kirja avamine on toimunud ka postmargi all olevasse pinda teise tegemisega, ja saadud avamise kaudu kirja väljarullimise teel. Margi emaldamine toimub kas mürkuse mõjul või kalli rebimise teel. Hiljem rullitakse kiri ümbrisku tagasi ja vastavalt sellele, kas oli tembeldatud mark, rüs vümar, või uue margi pealeklepimisega kaetakse lõikeselt. Postitempli teravilus margil ja ümbriskul lõenduvad avamist enne tembeldamist. Margi vaatlemisel leiduvad sel samad tunnused, nagu espool mainitud ümbrisku avamisel. On margi emaldamine toimunud peale tembeldamist, rüs tugeva suurenduse all võib eraldada templijaante katkemist või kõrvalkaldekumist margil ja ümbriskul. See esa templist, mis on sattunud lümitud pinnale, orab kitsama kuju ja on emaldatav terava nõela abil lümitl.¹ Kui uga mark

¹ O. Harder-A. Brüning, op. cit., lk. 71. — M. Dennstedt - F. Veigtländer, Der Nachweis von Schriftfälschungen, Braunschweig 1906, ex. 139.

vee abil latti võeti, süs liimil asus templiäärse
 osas laialivalgunud, või regunenud liimiga.
 Kasutatavase margi tagasiasetamisel liimi juure-
 lisamist, süs see osa templid, mis satub liimi-
 korra alla enam lääniva pinna.

Peale kirja välisvaatluse tuleb uurimuse
 alla võtta ka kirja materjal. Tavaliselt on
 iga ümbrisk näetud sulgemiseks tema valmis-
 tamiskohas liimiskiliga. Vee abil kirja ava-
 misel imkub osa liimi paberisse, ning ei või-
 malda teismordset sulgemist. Sellistel korraldusel
 lisatakse aegaja peolt liimi juure. Et kindlaks
 teha kahtlusoluse ja ümbriskul esineva liimi
 olemasust, kasutatakse mikroskoobilist aine-
 orakste võrdlust. Kartulitärklis erineb oma kirja
 ja suuruse poolest misutähtsusest. Gummiarabium
 sisaldab kooreosi ja vahel ka kallitusseeni, lakmus-
 paberile reageerib ^{oma lahu} tappeliselt. Puusepa liim plaatina
 plaadil muumutamisel eraldab omapärast „liimi“
 lõhna. Dextrin ja geelil mõjul värvub siniseks.
 Samuti tuleb arvestada liimis leiduvaid aineid,

mis viitavad kasutaja elusuttele (jädutalm - mölder).

Kindlamasid tunnuseks kalthusaluse vastis, on tema sõrmejälgede rajas leidumine. Jälge ilmutamiseks asetatakse nõgu tsoot joodakristallide auru sisse, kus mõne minuti jooksul seis nastaval kohal esinevad sõrmejäljed ilmutuvad kollakaspruunis mustis. Saadud joodpilt foto grafeeritakse ja võrreldakse kalthusaluse sõrmejälgede fotoga. Nähtava sõrmejälgendi jätab avani-

¹ Fotograferimine on vajalik joodi auramise tõttu. Joodpildi fiseerimiseks pole veel kindlat meetodit leitud. Kuema meetodina esitab Dater joodpildi katmist alumiiniumseleniidiga, mis ^{jälgendi} mõne minutiga fiseerib. J. Dater, Neues Verfahren zur Fixierung jodierter Fingerabdrücke, Berlin 1942, lk. 107. — Sõrmejälgendi ilmutamine on võimalik ^(ka) lōbenitraadid, osmium - happe jt. abil. Kuid nende peamine puudus seisneb paberi riksumises. R. Hindell, System und Praxis der Dastyleskopie, Berlin - Leipzig 1927, lk. 355 j.

sel määratud (nt. värviga) sõrm, mille pildistamisens sageli ilmutamist vaja pole.

Veatluse alla tulevad võtta ka ümbriseks sainevad määratumised ja plendid. Need võivad juhuslikult tekkinud olla, kuid sageli on nende sihtis alloleva teksti (nt. kuupäeva) või ümbrise rixke varjamine. Läbi valgustamise juel võimaldub allispinna rixke selgitamine ja sageli ka varjatud teksti pildistamine. Tundiplendid kõrvalduvad metüülalkoholi, etüülalkoholhüdriini, kaaliumpermanganaadi abil. On tekst kaetud sama liiki ainega, siis enne teksti ilmutamist jääneb kinnitus. Sellens imbutatakse nt teksti tagumist külge parafüniga ja kõrvaldatakse varjao plenn elmainitud vahendite abil.

Väimasel ajal kasutatakse määratud teksti selgitamiseks infrapunaste kiirte suhtes tundline fotoplaate. Millen seisab infrapunaste kiirte toime? esetades termomeeter valguskiirte spektris siniste kiirte viisku ja viies teda sealt idasi läbi spektri värvide, siis näeme t^o tõusu.

Kuid ka välgaspool nähtavad punast spektrit ei esine
 e' langus, said isegi välene tõus. Sellest on järelda-
 tas, et välgaspool punast spektri värvi esinevad
 inimsilmale nähtamatud kiired. Tümmuseid nime-
 tataksegi infra-(õigemini ultra-)punasteks kiirteks
 (laine pikkus 770-300000 mp). Peale soojendava
 toime on neil kiirtel omadusess erilistele foto-
 plaatidele mõjumine. Kui tavalised plaadid on
 valgustundlikud kiirte suhtes kuni 700mp, siis
 eriliste infra^{foto}punaste plaatide valgustundlikkus
 ulatub kuni 1350mp lainepikkuseni.

Benni üliõpilis toimunud katsetestel nende
 plaatidega näitasid tindide ja plüatsidestid erisusi.
 Kui kopeer- ja grafiit plüatsi tekst ei näostanud oma
 mõju i.-p. plaadil, seejuures tindiplüatsi tekst di
 vaevast märgatav. Seega, kui grafiit plüatsi tekst
 on mitte loetavaks tehtud tindiplüatsiga, osutub
 võimene lugemine süsxi võimalisuseks. Sinipuu- ja
 raudgallustindi tekst on i.-p. plaadil loetav, seevastu
 anilüntindi tekst nästab oma loetavuse täielikult.
 Postmargi pilt i.-p. plaadil pole üldse märgatav
 (anilüni värvaine tõttu), vaid araldatais on

ainult templi jälgend (õlisisaldavuse tõttu).¹

Kirjal esinevate rebendite, lõigete suhtes tuleb selgusele jõuda neid tekitanud vahendeis. Jutulis-
kult tekkinud rebendil võib täheldada paberi-
sruua tugevat narmastumist ja kiudude asendit
rebendi suunas. Enamgi rebitud ümbriskust
tunst välja võetud, siis rebendi kohal esinevad
kiud oma suunaga on kas ümbrisku sisse-
või väljapoole, vastavalt nendele mõjunud suuaga.
Kääriliga põhjustatud lõiget iseloomustab
sirge lõikejoon, milles paberikiud on teravalt
läbi lõigatud. Südamate kääride kasutamisel
võib lõikejoonel eraldada nurka ja painet,
mille on põhjustanud kääride otsad ja sealt
algav uus lõige. Nuga jätab samuti terava
lõikejoone, kuid see pole sirge, vaid nurge-
line, sest nuga tera sattudes tugevama kiu

¹W. Paulus, Experimentelle Untersuchungen
von Stempelfarben und Schriften, Berlin 1943, lk. 43.
(Arhiv f. Kriminologie, Bd. 112).

vastu, misub selle naava ja tekitab teise asemel
rebeneti. Kõndude ruundel vastab teise suunale.

En teisevahend (nuga, käärid) mingi ainega (rasv,
õli) kaas, siis vastava aine osi võib lüda ka
teise pinnal. Saadud varem teisevahendi külge
jäädud kiud (nt. rüdekiud) võivad sattuda suu-
miskohale paberil. Kõrde ainesosadele võib
suivlaseks määrata, kes vastava teise soorustajana
arvesse võib tulla.¹

Reale lümi, kui teivalise riija sulgemisvaden-
dina, kasutatakse peamiselt ametririjade juures
või lakkpitseri. Pitseriid riija avamine toi-
nub kas pihvi laktiõõnamiis tül aluspinnalt,
mis liigim aluspinnale tagasi kleepitakse, või koonelt
peole murtumise tül. On pitseri aluspinnalt
laktiõõnamiisid või lõigatud, leiduvad tema sruu-
del aluspinna osad. Tehes teise läbi pitseri eiineb
tema all lüminisilt. Keskelt peole murtud pitseriid
tagant valgustamisel valdub murtud ja ^{uuesti} ~~korra~~-

¹ O. Harder - B. Brüning, op. cit., lk. 107.

linistud vohit lähipaistea ja osena. On pitseriist
 kaopia valmistatud gipsi, plastellüni abil, millega
 pitserimisel vastav jäljend vajutatakse, jää-
 vool ka vastava aine osad pitseri külge. Ka
 ei oma selline pitser originaaliga võrreldes
 müllaldast teravust.

Suuremalt ette võttes, kus rüüade
 edasitöötamine toimub käsijalgade sau-
 du, on kasutusel võetud süüdlase selgitami-
 seks mõningad pulbrid. Tavaliselt kasutatakse
 sellens fursüni. See on lühikall, ebahügrooskoopiline
 pulber, mis vee mõjul punase värvuse annab.
 Fursüni asetatakse ümbriskuu teksti vatele, just
 ta sellest mitte teadlikule asajale sattudes, selle
 värv punases värvib näe mõrkuse toitu. Püü-
 des teda veega pesta, suureneb värvus toime.
 Peale fursüni kasutatakse ka fenolftalüni ja
 bromofenooli.¹

¹A. Brüning, "Fangstoffe", Berlin 1938, lk. 165.
 (Archiv f. Kriminologie, Bd. 103).

6. Kirjasaladuse riksumise formaal- õiguslikke põhimõtteid.

On kirjasaladuse riksumine kui süütegude toimunud, järgneb selle formaalõiguslik lahendamise. Eestis kehtiva normistikuana, mille alusel toimub süütegude lahendamine, esineb Kriminaalkohtupidamise seadustik (KKS).¹ Tingituna kirjasaladuse riksumise vähesest ühis-

¹vt. H. Ellatto, Kriminaalkohtupidamise seadustik, Tallinn 1939. — KKS kehtivuse aluses, peale Sassa sõjaväe sissemarssimist Eestisse, on Amtsblatt 17-1942 avaldatud „ellöärus ajutise õigusmõistmise teostamise kohta...“. Selle määruse kohaselt tegutsevad maanomased kohtuasutused seltsi nende seaduste ja eeskirjade alusel, mis kehtisid 21. juunil 1940 ja mis avaldatud Sassa sõjaväe sissemarssimisest saadik.

konfliktidest tähtsusest ja kannatanu intüms-
 elusfääri puutuvusest, toimub selle süüte
 formaatigauslin lahendamine eriti lihtousta-
 tud korras, kus protsessi väigu juhtimine
 on kannatanu väes. See väljendub asja
 alluuses jaoskonnakohtule¹ ja algatamisõiguse

¹KK S § 27. Jaoskonnakohtule alluvad: 1) Keimi-
 naalseadustiku § 99-103... 506-518... ettenõhtud
 süüteoed. — Teisiti on asialluuus määritletud
 sassa õiguses. etteõduandole pole sün tekoostise
 sise, said igal üksikjuhul määratao karistus.
 Et edmtsrichter (AK) võib määrata karistusena
 rahatrakoi, aresti, vangistust või sindlust kuni
 5 aastani..., ja et StGB § 299 ^{ettenõhtud Teo} keest ahwardab karis-
 tusena rahatrako või vangistus kuni 3 kuud,
 sün sellest järelklub vastaua süüteo alluuous
 AK-le. etud süüteoed, kus on toenäoline suurema
 karistuse määramine, kui see AK-kompetentri
 kuulub, saadab vämane lahendamisens Straf-
 kammerile. O.L. von Hinüber-W. Tegtmeier, Strafverfahrens-
 reeht, Leipzig 1943, lk. 82-83.

kuulmises ainult süüteoost kannatanule või ta esindajale, kellele kuulub ka õigus asja nõukutsuse seadusjõusse astumiseni lõpetada leppimise teel. Siltsustatud menetlus avaldub veel selles, et politseile esitatud kaebus saadetakse nüümsel poolt ilma juurdlust toimetamata jõesõnnaohtuniskule, kes saadud asjatoimetuse arutlusele määrab, või seaduslike taxistaste norral peatab või lõpetab.

'Ka StGB järgi kuulub asja algatamise õigus (Antragsmündigkeit) kannatanule või ta seaduslikule esindajale. Kuud die Zurücknahme des Antrages ist nur in den gesetzlich besonders vorgesehenen Fällen und nur bis zur Verkündung eines auf Strafe lautenden Urteils zulässig (StGB § 64). Et StGB § 299 i sisalda sätet, Die Zurücknahme des Antrags ist zulässig, siis sellist järeldub esitelse kui juurduse algatamisaluse tagasivõtte meeld. Menetlusnorda, milles toimub StGB § 299 eritlus nims. Privatklageverfahren, sest sün^{seinet} an Stelle des Staatsanwalts eine Privatperson. O. Schwarz, Strafprozessordnung, München-Berlin 1942, lk 346

Ei ilmu kannatanu vöi ta eolinix seoduis-
 lisiu pöjusetä kohtulisele asjaarutamisele, süs
 lõpetatavse jölitamine! Seega asja lelendamisest
 peab ainult kannatanu huvitatud olema. Eran-
 dina teinud asja arutamise ka ilma kannata-
 tanuta, kui seda kohtualune soovib.

'KMS § 777, 778 — StPO § 391^{II}! Als Zurücknahme
 gilt es im Verfahren erster ... im Verfahren zweiter
 Instanz, wenn der Privatkläger in der Hauptverhand-
 lung weder erscheint noch durch einen Rechtsanwalt
 vertreten wird, oder in der Hauptverhandlung oder einem
 anderen Termin ausbleibt... — StVerordnung § 7:
 Sind bei einem im Wege der Privatklage verfolgten
 Vergehen die Schuld des Täters gering und die Folgen
 der Tat unbedeutend, so kann das Gericht von
 Erhebung der Privatklage an bis zur Verständigung
 des Urteils erster Instanz... das Verfahren durch Beschluss
 einstellen. Seejuures pole tarvis ei prokuröri, ei eraxachaja
 ega süüaluse nõusolekut. O. Schwarz, Strafprozessordnung,
 Lx. 338 ja 352.

Kirjaseladuse riiskumise arutamise eest ei võta ~~na~~ prokuratuuri ega politsei esindaja, sest ka süüdistamise õigus kuulub ainult süüteost kannatanule.¹ Et vältida ajatut töödel kohtus välem-

¹ KKS § 764. — Ka StPO järgi kuulub süüdistamise õigus Privatlageverfahren asjus kannatanule või ta esindajale. Kuid prokurör võib süüdi ka mis süütegudes esineda, kui see on vajalik avalikus huvis. Prokuröri osavõttu esimese instantsi kohtutest võimaldab nende suurem koosseis, sest bei jedem Gericht soll eine Staatsanwaltschaft bestehen. — KKS § 4 alusel jäsekkonna kohtus prokuratuuri esindajad süüdistajana ei esine, kuid võivad anda politseile juhtnõure süüdistamiseks, väljaarvatud KKS § 5 loetletud süüteod, kus süüdistajana esineb ainult era süüdistaja. — Prokuratuuri esindaja osavõttu erasüüdistus-ajadest kannatanu huvis on ka kestis pooldatud. vt. H. Kromel, Prokuröri osavõtte erasüüdistus-ajadest, Tartu 1925. Õigus N° 6.

tähtsate süü tequole arutamiseqa, esineb kirja-
saladuse riknemise süttis vüemare instantsina
ringkonnakoos, kelle otsus on lõplik.¹

¹ Apellatsioon esR otsuse peale vajab strafkam-
meri esistujäi või strafkammeri nõusolekut. Seejuures
die Entscheidungen des Vorsitzers und des Gerichts bedürfen
keiner Begründung und sind unanfechtbar. Gegen Beru-
fungsurteile der Strafkammer ist kein Rechtsmittel zulässig.
O. Schwarz, Strafprozessordnung, I, 276.

Lõppsona.

Prægusel ajal juristi teadmised ei saa püüdnud materjal- ja formaalõiguse tundmisega. Teades küll teoreetilise nõutavaid elementid, ei suuda ta konkreetse juhu suhtes seisukohta võtta, kui puuduvad küllaldased teadmised neist vahendest, milliste abil on tuvastatav süüteo asetleidmine. On toimunud nt. kirjasaladuse riksumine, või tahtis kontrollida, kas mõnda kirja valepeal avatud pole, süs eitava või jäätava vastuse andmisel tulevad esitaolad need objektivesed tunnused, mis näitavad kirja puutumatuse riksumist. Praegi sellise süüteo seeritamine ei vaja erilist oskust, mis- pärast eriti oluline on avamistunnuste selgustamisel rakendatavate vahendite tundmine.

Kõigil neil kaalutlusil oli väesdevas töös

peale materjaal- ja formaalõigusliku käsitlese
 lähelepanu pööratud ka neile rakendeile, milliste
 abil on tuuostatav kirjasaaduse rikumine. Sellil
 asjaoludel peaks käesolev töö olema esmasordne
 ratsu ühe süüte käsitlemisel bestis.

Ülevaate andmist süüte mõistega seoses
 olevaist käsimusist tingis uute põhimõtete
 rakendamine kriminaalõiguses. Viimaste
 kohaselt tuleb karistada ka sellist kirjasaala-
 duse rikumist, mis osaliselt vastab K.S.-s
 taadud teonooestisele, tegu aga süski karistust
 vääril terve õigustunde alusel.
